

گزارش جلسه کارگروه تخصصی کارشناسی دبیرخانه شورای گفت و گوی استان خراسان رضوی

عنوان جلسه: دومین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان خراسان رضوی

تصمیمات و پیشنهادات و محورهای قابل طرح در یکمصد و سی امین نشست شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان به ریاست استاندار محترم و با حضور جناب آقای دکتر دهقان دهنوی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان توسعه تجارت ایران، حوزه توسعه تجارت.

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۱/۲۵

روز: دوشنبه

حاضرین در جلسه:

دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری خراسان رضوی، اداره کل صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی، سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی، اداره کل امور مالیاتی خراسان رضوی، کمیسیون هماهنگی بانکهای استان خراسان رضوی، راه آهن خراسان رضوی، اداره کل گمرک مشهد، اتاق مشترک بازرگانی ایران و افغانستان، اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای استان خراسان رضوی، اتاق اصناف مشهد، کمیسیون توسعه صادرات اتاق، کمیسیون مدیریت واردات و بازرگانی داخلی اتاق، اتحادیه صادرکنندگان استان خراسان رضوی، شورای ملی زعفران ایران، اتحادیه صادرکنندگان زعفران استان خراسان رضوی، دفتر کشاورزی اتاق بازرگانی، مشاور امور گمرکی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی، شرکت نیان الکترونیک، شرکت آریا بارون، شرکت حسام صنعت شرق.

غائبین در جلسه:

اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان رضوی.

دستور جلسه:

- ۱- استرداد وجوه دریافتی موضوع اخذ عوارض آب مجازی از صادرات زعفران (تصویب نامه شماره ۱۹۳۱۸۱/ت/۶۱۷۲۶ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۳ هیأت محترم وزیران) و لزوم قیمت گذاری زعفران در استان خراسان رضوی و توسعه و تقویت زنجیره ارزش زعفران،
- ۲- کاهش ریسک صادرات از طریق تعریف ساز و کار اعتبارسنجی تجار افغانی با همکاری صندوق ضمانت صادرات ایران،
- ۳- ضرورت صادرات ریالی به کشور افغانستان،
- ۴- عدم تخصیص کد تعرفه گمرکی (HS CODE) متناسب با محصولات تولیدی صادراتی فولادی در سامانه جامع تجارت،
- ۵- پیشنهاد اصلاحی پیرامون رفع تعهد ارزی کمتر از ۶۰ درصد واحدهای تولیدی و بازرگانی،
- ۶- پیشنهاد اصلاح دستورالعمل شماره ۶۷۹۳۳/م/ص مورخ ۱۴۰۳/۰۱/۱۴ وزارت صمت پیرامون نحوه انجام و تایید ثبت سفارش ارزی واحدهای تولیدی، بازرگانی و سهمیه ارزی و بازنگری در تعیین سقف واردات و نوع کالاها،
- ۷- رفع تعهد ارزی واحدهای تولیدی وارد کنندگان طلا، موضوع ابلاغیه شماره ۰۲/۲۴۵۰۲۲ مورخ ۷ دیماه ۱۴۰۲ بانک مرکزی از محل صادرات خود از تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۷ لغایت ۱۴۰۲/۱۱/۳۰ در مرکز مبادله ارز و طلای ایران،
- ۸- بازنگری در نرخ مصالحه ریالی در سال های ۱۳۹۸ به بعد،
- ۹- عدم سهمیه بندی واردات برخی محصولات کشاورزی (از جمله موز و انبه) در مقابل صادرات سیب استان،
- ۱۰- افزایش عمق ساخت داخل، چالش ها و موانع توسعه صادرات.

(مذاکرات دستور کار)

در دومین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان خراسان رضوی، چند محور مهم در حوزه صادرات و تجارت بین الملل مورد بررسی قرار گرفت. یکی از موضوعات اصلی این جلسه، بررسی استرداد وجوه دریافتی ناشی از اخذ عوارض آب مجازی از صادرات زعفران بر اساس تصویب نامه شماره ۱۹۳۱۸۱/ت/۶۱۷۲۶ هـ مورخ ۲۳ دی ۱۴۰۲ هیأت وزیران

بود. در این رابطه، بر ضرورت بازنگری در این مصوبه به منظور حمایت از صادرات و کاهش هزینه‌های تحمیلی به صادرکنندگان زعفران تأکید شد. همچنین، لزوم قیمت‌گذاری زعفران در استان خراسان رضوی و توسعه زنجیره ارزش این محصول استراتژیک نیز به عنوان یکی دیگر از محورهای جلسه مطرح شد. اعضای جلسه بر این باور بودند که با توجه به سهم بالای استان در تولید زعفران کشور، تعیین قیمت در مبدأ تولید می‌تواند به شفاف‌سازی بازار و افزایش رقابت‌پذیری صادراتی کمک کند.

در ادامه، موضوع تخصیص کد تعرفه گمرکی (HS Code) متناسب با محصولات صادراتی فولادی در سامانه جامع تجارت نیز مورد بررسی قرار گرفت. اعضا خواستار اصلاح ساختار تعرفه‌ای با هدف تسهیل صادرات محصولات متنوع فولادی و ارتقای جایگاه صنعت فولاد استان در بازارهای جهانی شدند.

رئیس دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان با اشاره به برنامه ریزی برای برگزاری جلسه فوق‌العاده شورا با حضور رئیس سازمان توسعه تجارت و طرح چالش‌های صادراتی استان در آن نشست در هفته جاری اظهار کرد: دبیرخانه شورای گفت‌وگو بسته پیشنهادی مشتمل بر ۱۰ بند برای حل چالش‌های صادراتی استان تدوین کرده که مقرر است ۵ درخواست به عنوان مباحث اولویت دار در جلسه فوق‌العاده مطرح شود.

وی ادامه داد: مباحثی از جمله «استرداد وجوه دریافتی موضوع اخذ عوارض آب مجازی از صادرات زعفران»، «کاهش ریسک صادرات از طریق تعریف ساز و کار اعتبارسنجی تجار افغانی با همکاری صندوق ضمانت صادرات ایران»، «لزوم تخصیص کد تعرفه گمرکی (HS CODE) متناسب با محصولات تولیدی صادراتی فولادی در سامانه جامع تجارت»، «ضرورت صادرات ریالی به کشور افغانستان» و «طرح موانع صادرات بنگاه‌های اقتصادی به دلیل عدم رفع تعهد ارزی کمتر از ۶۰ درصد و ارائه پیشنهادات اصلاحی» از جمله موضوعات اولویت دار برای طرح در نشست فوق‌العاده شورای گفت‌وگوی استان با رئیس سازمان توسعه تجارت است.

عدم استرداد عوارض آب مجازی زعفران به بهانه کمبود بودجه منطقی نیست

در ادامه، علیرضا فرامرزی، مشاور امور گمرکی اتاق بازرگانی خراسان رضوی در خصوص عدم استرداد وجوه دریافتی موضوع اخذ عوارض آب مجازی از صادرات زعفران تصریح کرد: در بند (د) تبصره ۸ ماده واحده لایحه بودجه ۱۴۰۲ آمده است: «به منظور حفظ منابع آبی کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران) موظف است نیم درصد از ارزش محصولات صادراتی کشاورزی و غذایی آب بر را اخذ و درآمد حاصل از عوارض فوق را به ردیف درآمدی شماره ۱۶۰۱۴۷ واریز نماید، درآمد حاصله در سقف ردیف مربوطه به منظور اجرای الگوی کشت و کشت شورزی با آب در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار می‌گیرد.»

وی یادآور شد: گمرک ایران در تاریخ ۱۴۰۲/۴/۶ این مصوبه را به گمرکات اجرایی ابلاغ کرد و از این تاریخ عطف به ماسبق شد. اما براساس پیگیری های بسیار، دولت طی مصوبه ۱۴۰۲/۱۰/۲۳ ردیف ۳۰ بخشنامه یعنی عوارض آب مجازی زعفران را حذف کرد و به تبع آن گمرک ایران در تاریخ ۱۴۰۲/۱۱/۷ مصوبه مذکور را لغو کرد. لذا عوارضی که شرکت ها در این بازه زمانی پرداخت کردند قابل استرداد است. اما مراجعات بخش خصوصی به گمرکات حاکی از آن است دولت به بهانه کمبود بودجه، این مبلغ را قابل استرداد نمی داند که این مساله منطقی نیست. مهم تر آن که این عوارض اخذ شده مشمول ماده ۱۳۵ قانون امور گمرکی نیز نمی شود با این حال باید مطالبه گری از سوی شرکت های صادرکننده زعفران به دولت صورت بپذیرد.

غلامرضا میری، رئیس اتحادیه صادرکنندگان زعفران خراسان رضوی نیز در این باره گفت: متاسفانه گمرک بیش از یکسال از شرکت های صادرکننده زعفران عوارض آب مجازی اخذ کرده است. پیشنهاد می شود گمرک میزان عوارض اخذ شده را اعلام کند و ما نیز فراخوانی به اعضا می دهیم که مبالغ پرداختی خود را به ما منعکس کنند تا بتوان به صورت دقیق تری از دستگاه های ذی ربط مطالبه گری کرد.

پیگیری استرداد عوارض آب مجازی زعفران از سازمان برنامه و بودجه

در ادامه، فرشید منوچهری، دبیر شورای ملی زعفران یادآور شد: پیشنهاد می شود پیگیری های لازم از طریق سازمان برنامه و بودجه صورت بگیرد تا این مساله جزو دیون دولت تلقی شود و در صورت تایید سازمان، سال آینده این مبلغ از محل دیون دولتی پیش بینی شده در قانون بودجه، قابل استرداد خواهد بود.

حسین فروهی، معاون باغبانی سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی تصریح کرد: اداره کل جهاد کشاورزی و استانداری از طریق مجمع نمایندگان مجلس شورای اسلامی پیگیر استرداد عوارض اخذ شده به صادرکنندگان خواهند بود. غلامعلی نبوی نژاد، کارشناس گمرک مشهد عنوان کرد: در این زمینه با دفتر صادرات گمرک ایران مکاتباتی صورت گرفت اما بازخوردی تاکنون دریافت نشده است.

ضرورت استعلام از معاونت حقوقی ریاست جمهوری در خصوص بخشنامه هیات وزیران

محمدعلی امیرفخریان، رئیس اداره بازرگانی خارجی اداره کل صمت خراسان رضوی نیز اظهار کرد: پیشنهاد می شود لیست شرکت های صادرکننده زعفران از گمرک اخذ شود. علاوه بر این، میزان ایفای تعهدات ارزی از اداره کل صمت قابل استعلام است و اتحادیه زعفران و جهاد کشاورزی نیز باید مطالبه گری لازم را برای استرداد و یا تهاتر این مبلغ از مراجع ذی ربط داشته باشند. همچنین برای مصوبه باید از معاونت حقوقی ریاست جمهوری استعلام لازم صورت بگیرد که آیا این مصوبه عطف به ماسبق می شود یا خیر؟

لزوم قیمت گذاری استانی و توسعه زنجیره ارزش زعفران در خراسان رضوی

غلامرضا میری، رئیس اتحادیه صادرکنندگان زعفران خراسان رضوی، بر ضرورت قیمت‌گذاری زعفران در استان و توسعه زنجیره ارزش این محصول استراتژیک تأکید کرد.

وی با اشاره به سهم ۹۰ درصدی خراسان رضوی در تولید زعفران کشور، اظهار داشت که حفظ و توسعه بازارهای صادراتی زعفران و جلوگیری از چالش‌های موجود، نیازمند اقداماتی اساسی است. از جمله این اقدامات، برندسازی ملی زعفران ایران، جلوگیری از صادرات فله‌ای، شناسایی بازارهای جدید و مقابله با رقابت‌های منفی در حوزه صادرات است.

میری با اشاره به تعرفه‌های بالای صادرات زعفران به کشورهای چین و هند، این موضوع را یکی از موانع رقابت‌پذیری تجار ایرانی در بازارهای بین‌المللی دانست. وی همچنین افزود که شیوه تعیین ارزش گمرکی کالاهای صادراتی در تهران، که شامل هزینه‌های باربری و حمل‌ونقل می‌شود، گاهی بالاتر از نرخ متداول بازار است. این مسئله باعث خروج صادرات زعفران از مسیرهای قانونی و افزایش قاچاق شده است.

رئیس اتحادیه صادرکنندگان زعفران استان، با تأکید بر لزوم تفویض اختیار قیمت‌گذاری زعفران به استان خراسان رضوی، تصریح کرد که این اقدام می‌تواند به تنظیم بازار، افزایش شفافیت و تسهیل فرآیندهای صادراتی کمک کند.

لبافی، رئیس دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان در جمع بندی مباحث این دستور کار تصریح کرد: پیشنهاد می‌شود در شرایط فعلی بر عدد و رقم عوارض اخذ شده تأکید نشود تا سازوکاری برای استرداد آن تعریف شود. همچنین باید پیگیری‌های لازم از سازمان مدیریت و برنامه ریزی به منظور تعریف ردیف خاصی در دیون دولتی در قانون بودجه سال آینده صورت بگیرد. همچنین تفویض اختیارات کارگروه ماده ۱۶ با تأکید بر ارزش گذاری کالای صادراتی (زعفران) به استان خراسان رضوی صورت پذیرد.

نیم نگاهی به چالش‌های صندوق ضمانت صادرات ایران به افغانستان

محمود سیادت، رئیس اتاق مشترک ایران و افغانستان در خصوص دستور کار دیگر این نشست مبنی بر «ضرورت استفاده صادرکنندگان از خدمات صندوق ضمانت صادرات ایران به کشور افغانستان» یادآور شد: طی سالیان اخیر حداقل دو مشکل جدی درخصوص بهره‌گیری صادرکنندگان علی‌الخصوص صادرکنندگان به افغانستان از خدمات صندوق ضمانت صادرات ایران وجود داشته است؛ یکی از این محدودیت‌ها مربوط به کارمزد (فرانشیز) بیش از دو درصدی برای بازار افغانستان بود که توجیه اقتصادی برای صادرکنندگان به افغانستان در این زمینه (به دلیل حاشیه سود پایین صادرات به آن کشور) وجود نداشت. با پیگیری‌های انجام شده توسط اتاق مشترک و سایر ارگان‌های مرتبط، تعرفه مذکور به یک درصد کاهش یافت؛ اما به دلیل مشکل زمان بر بودن استفاده از عملیات اعتبارسنجی خریداران افغانستانی کالا و خدمات ایرانی توسط صندوق، عملاً شرکت‌های کوچک و متوسط نتوانستند از خدمات مذکور استفاده کنند.

پیشنهاد ایجاد کارگزاری صندوق ضمانت صادرات در افغانستان

در ادامه این نشست، حسین محمدیان، رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی خراسان رضوی یادآور شد: پیشنهاد می‌شود نمایندگی صادرات به افغانستان و یا کارگزاری در این زمینه تعریف شود و پیشنهاد می‌گردد اعطای نمایندگی در داخل افغانستان به اتاق بازرگانی صورت گیرد. براساس گزارشات واصله ارزش صادرات ایران به افغانستان ۳ میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار ارزیابی می‌شود که این رقم قابل توجهی است؛ لذا ایجاد کارگزاری و نمایندگی در این خصوص ضروری است. امیرفخریان، رئیس اداره بازرگانی خارجی اداره کل صمت خراسان رضوی تصریح کرد: بخشی از ضمانت اعتبارسنجی تجار افغانستانی را می‌توانیم در داخل با کمک سیستم بانکی براساس املاک و شرکت‌های تجار افغانستانی در ایران انجام دهیم علاوه بر این نباید از ظرفیت کنسول گری‌ها در این حوزه غافل شویم. غلامرضا نزهتی، کارشناس شورای هماهنگی بانک‌های استان هم در این باره تصریح کرد: برخی از شرکت‌ها در استان تخصصشان اعتبارسنجی تجار خارجی است که سیستم بانکی نیز از تخصص این شرکت‌ها استفاده می‌کند؛ لذا پیشنهاد می‌شود از ظرفیت این شرکت‌ها غافل نشویم.

لبافی در جمع بندی مباحث این دستور کار یادآور شد: با توجه به مباحث مطروحه، پیشنهاد می‌شود دستور ایجاد سازوکار مناسب جهت تسریع در عملیات اعتبارسنجی خریداران افغانستانی کالاهای ایرانی به منظور بهره‌گیری هر چه بیشتر از خدمات صندوق با استفاده از امکانات و توانمندی‌ها و کمک تمامی عوامل دست اندرکار از جمله سرکنسولگری‌های پنجگانه جمهوری اسلامی ایران در افغانستان، اتاق مشترک ایران و افغانستان و با مسئولیت نهایی نمایندگی مستقیم صندوق در افغانستان صورت پذیرد و نمایندگی صندوق توسعه صادرات در استان خراسان رضوی و کشور افغانستان جهت اعتبار سنجی پیمان‌ها، تجار افغان و... و تسریع در فرآیندهای لازم ایجاد گردد.

لزوم تعریف کد تعرفه گمرکی در خصوص واحدهای تولیدی مصنوعات آهنی و فولادی

سپس، محمدیان، رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی خراسان رضوی در خصوص دستور کار دیگر این جلسه یادآور شد: برخی واحدهای تولیدی مصنوعات آهنی و فولادی در استان، طی سالهای گذشته به دلیل اینکه صادرات محصولاتشان ذیل کدهای تعرفه‌ای (HS code) مرتبط با فولاد ثبت نمی‌شد، مشمول محدودیت‌های صادرکنندگان فولاد نبوده و به همین دلیل می‌توانستند از مزایای «واردات در مقابل صادرات» بهره‌مند شوند. از جمله این مزایا، امکان واردات مواد اولیه، شمش طلا و سایر اقلام مورد نیاز از محل ارز حاصل از صادراتشان بود. با این حال، پس از بازگشایی سامانه معاملاتی ارز و طلا و براساس آخرین بخشنامه‌های ابلاغی، صرفاً صادرکنندگان فولاد ملزم به ارائه ارز صادراتی خود در تالار دوم مرکز مبادله شده‌اند و حق استفاده از سایر روش‌های رفع تعهد ارزی نظیر واردات در مقابل صادرات، از آنان سلب گردیده است.

وی ادامه داد: در اجرای این بخشنامه، تولیدکنندگان مصنوعات آهنی و فولادی که در گذشته مشمول محدودیت‌های صادرکنندگان فولاد نبودند، نیز در این دسته قرار گرفته‌اند و به تبع آن امکان تأمین نیازهای خود از طریق واردات در مقابل صادرات را از دست داده‌اند. این در حالی است که ماهیت محصولات آنان با محصولات فولادی پایه تفاوت داشته و با توجه به شرایط بازار، انعطاف در تأمین مواد اولیه برای ادامه تولید و صادرات ایشان ضروری است.

امیرفخریان، رئیس اداره بازرگانی خارجی اداره کل صمت خراسان رضوی اظهار کرد: دو پیشنهاد در این رابطه مطرح است که مصنوعات پایین دستی فولاد که ارزش افزوده در آن ایجاد می‌شود از حوزه ایفای تعهدات ارزی در زمینه فولاد و فلزات رنگین مستثنی شود. دوم آن که امکان ایفای تعهدات ارزی آنان در قبال واردات تجهیزات مورد نیازشان فراهم گردد.

چالش صادرات ریالی به افغانستان و سیاست ایفای تعهد ارزی

محمدیان، رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی خراسان رضوی در خصوص صادرات ریالی به افغانستان نیز یادآور شد: با توجه به سوابق مصوبات شورا در خصوص صادرات ریالی به کشور افغانستان و شرایط خاص این بازار، درخواست می‌شود موضوع صادرات ریالی به افغانستان و کاهش ریسک صادرات از طریق تعریف سازوکار اعتبارسنجی تجار افغان با همکاری صندوق ضمانت صادرات ایران انجام پذیرد.

وی ادامه داد: با توجه به همجواری استان ما با کشور افغانستان و حضور حدود هشت میلیون مهاجر افغانستانی و همچنین تراز منفی تجاری و توافقات صورت گرفته شده بین دو کشور مبنی بر افزایش میزان واردات از افغانستان، تجارت ریالی الزامی است. ما بر این باوریم ایفای تعهد ارزی در خصوص صادرات به افغانستان از طریق ریال آف شور عملیاتی نیست، لذا راهکارهای لازم از طریق اتاق بازرگانی ایران به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارسال شده است.

لبافی در این خصوص یادآور شد: پیشنهاد می‌شود تا اجرایی شدن ریال آف شور توسط بانک مرکزی در قالب سازو کاری که فی مابین سازمان توسعه تجارت و بانک مرکزی تهیه و ابلاغ خواهد شد، رفع تعهد ارزی منتفی و به صورت ریال مبادله صورت پذیرد.

چالش موانع صادرات بنگاه‌های اقتصادی به دلیل عدم رفع تعهد ارزی کمتر از ۶۰ درصد

در ادامه این جلسه، محمدیان، رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی خراسان رضوی در خصوص موانع صادرات بنگاه‌های اقتصادی به دلیل عدم رفع تعهد ارزی کمتر از ۶۰ درصد یادآور شد: پس از انجام اقدامات لازم جهت بازگشت ارز حاصل از صادرات و رسیدن نرخ بازگشت ارز به بالای ۶۰٪، در صورت مراجعه متقاضی، نرخ بازگشت ارز حاصل از صادرات وی می‌بایست توسط اداره کل صمت در سامانه اعتبارسنجی بررسی و در صورت احراز حصول حداقل ۶۰ درصدی نرخ بازگشت ارز، ضمن اخذ تعهد از متقاضی مبنی بر حفظ حداقل میزان مجاز بازگشت ارز، نسبت به رفع مسدودی کارت بازرگانی اقدام گردد.

وی ادامه داد: بر اساس بخشنامه معاونت برنامه ریزی و مقررات سازمان توسعه تجارت، هرگونه اقدام به رفع تعلیق کارت بدون احراز شرایط و با استناد به مصوبات استانی از قبیل ستاد تسهیل تولید استان و یا شورای تامین استان ممنوع است. لبافی نیز با اشاره به مصوبات یکصدوبیست و سومین جلسه شورا در ۱۷ آذرماه ۱۴۰۳ عنوان کرد: در آن جلسه مقرر گردید شورای مرکز و وزارت صمت و اداره کل صمت استان و اداره کل امور اقتصاد و دارایی پیگیر این موضوع شوند و از آنجایی که واحدهای تولیدی اصولاً سرمایه ثابت و ثبت شده برای نظارت‌های بعدی دارند، به جای مسدودسازی فرایند صادرات، تضامین دیگری برای رفع تعهدات ارزی، جایگزین تعلیق کارت بازرگانی گردد. با توجه به آنکه فرایند صادرات و بازگشت ارز با پیچیدگی‌های تامین مالی به کشور روبرو است و در بسیاری موارد مدت زمان زیادی به طول می انجامد و علاوه بر دشواری‌های فروش، رفع تعهد ارزی برای هر پروفورما متفاوت است، ضرورت دارد رفع تعهد بابت هر اظهارنامه با فرصت یکساله در نظر گرفته شود.

وی افزود: جهت تسریع در پاسخگویی به فعالان اقتصادی در استان و از آنجایی که در روند توسعه تجارت و شرایط موجود در مراودات تجاری بعضاً فرایند به دست آوردن بازارهای بین‌المللی برای صادرات و حفظ و نگهداشت مشتریان خارجی بسیار طولانی و هزینه‌ساز است، اختیار لازم برای فعال سازی کارت‌های بازرگانی مسدود شده برای صادرات و سایر تصمیمات مرتبط به ادارات صمت استان‌ها داده شود.

اصلاح دستورالعمل ثبت سفارش ارزی و بازرگاری در سقف واردات کالاها

یکی از موضوعات مهم مطرح‌شده، پیشنهاد اصلاح دستورالعمل شماره ۶۷۹۳۳/م/ص مورخ ۱۴ فروردین ۱۴۰۳ وزارت صمت درباره نحوه انجام و تأیید ثبت سفارش ارزی واحدهای تولیدی، بازرگانی و سهمیه ارزی بود. بر اساس مصوبات جلسه ۱۲۱ شورای گفت‌وگوی استان در دوم آبان‌ماه ۱۴۰۳، مقرر شد این دستورالعمل مطابق رویه سال گذشته اصلاح شده و مزیت شرکت‌های تولیدی در زمینه سهمیه ارزی احیا گردد. همچنین، محدودیت‌های اعمال‌شده در خصوص سقف واردات و نوع کالاها حذف شود.

درخواست رفع تعهد ارزی واردکنندگان شمش طلا

موضوع دیگر، رفع تعهد ارزی واردکنندگان طلا از محل صادرات خود در بازه زمانی ۷ دی تا ۳۰ بهمن ۱۴۰۲ بود. در این جلسه با اشاره به مشکلات اجرایی در شیوه‌نامه فروش شمش طلای استاندارد، تأکید شد که واردکنندگان در بازه مذکور به دلیل نبود سازوکار مناسب در مرکز مبادله ارز و طلا نتوانسته‌اند تعهدات ارزی خود را ایفا کنند. لذا مقرر شد با دریافت مستندات لازم، امکان رفع تعهد ارزی برای این گروه در بازه مورد اشاره فراهم شود.

بازنگری در نرخ مصالحه ریالی تعهدات ارزی

محمدیان، رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی خراسان رضوی، با اشاره به مشکلات ناشی از تعهدات ارزی بازگشت نیافته، از فراهم شدن امکان مصالحه ریالی برای تعهدات ایفا نشده از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ در سامانه جامع تجارت خبر داد و به نرخ بالای جریمه (۶۰۰۰ تومان برای هر دلار) و عدم تناسب آن با نرخ واقعی ارز، به عنوان دغدغه های جدی صادرکنندگان اشاره کرد.

همچنین نبود سازوکار شفاف برای اعتراض به محاسبات بانک مرکزی و نامشخص بودن تأثیر مصالحه ریالی بر معافیت مالیاتی صادرکنندگان، از دیگر مسائل مورد اعتراض بود. دبیرخانه شورا پیشنهاد کرد نرخ مصالحه ریالی سال های ۱۳۹۸ به بعد با هدف تشویق به تسویه تعهدات گذشته، بازنگری و کاهش یابد.

واردات موز و انبه در ازای صادرات سیب

در ادامه جلسه، به موضوع عدم سهمیه بندی واردات برخی محصولات کشاورزی از جمله موز و انبه در برابر صادرات سیب پرداخته شد. بر اساس مصوبات جلسه ۱۲۳ شورا در آذرماه ۱۴۰۳، مقرر گردید هر استان یا صادرکننده سیب بتواند معادل صادرات خود، از محل واردات این اقلام رفع تعهد ارزی نماید.

ضرورت حمایت از واحدهای تولید داخلی و افزایش عمق ساخت داخل

قاسم کیومرثی، از فعالان حوزه صنعت، با اشاره به موانع توسعه صادرات، خواستار تعریف سازوکاری برای تعیین تعهدات ارزی و جواز صادراتی بر اساس درصد ساخت داخل شد. وی همچنین به هزینه بالای تولیدات داخلی به دلیل مواد اولیه گران اشاره کرد و خواستار بازنگری در فرآیند ثبت سفارش و تخصیص ارز به تولیدکنندگان شد.

گزارش کار دستور کار اول

دستور کار اول: استرداد وجوه دریافتی موضوع اخذ عوارض آب مجازی از صادرات زعفران (تصویب نامه شماره ۱۹۳۱۸۱/ت ۶۱۷۲۶ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۳ هیات محترم وزیران) و لزوم قیمت گذاری زعفران در استان خراسان رضوی و توسعه و تقویت زنجیره ارزش زعفران

زعفران محصول استراتژیک استان خراسان رضوی است و حدود ۹۰ درصد زعفران کشور متعلق به استان خراسان است. با بررسی های بعمل آمده مسائل و مشکلات زیر در این حوزه به منظور حفظ و توسعه بازارهای زعفران و نیز چگونگی حفظ و گسترش صادرات زعفران مطرح می گردد.

به منظور صادرات زعفران و جلوگیری از صادرات فله ای زعفران و شناسایی بازارهای جدید و جلوگیری از رقابت های منفی حوزه صادرات زعفران ضرورت دارد اقداماتی انجام شود از جمله انجام تبلیغات کیفیت و خلوص زعفران ایران در بازارهای هدف و برجسته

نمودن نام زعفران ایرانی که در صورت عدم ثبت برند ملی زعفران ایران برای حضور در بازارهای بین المللی این موضوع محقق نمی شود.

تعرفه های بالای صادرات زعفران با کشور های چین و هند موجب گردیده رقابت پذیری در این حوزه برای تجار زعفران، کاهش یابد. کارگروه ماده ۱۶ قانون امور گمرکی در تهران ارزش گمرکی کالای صادراتی به اضافه هزینه باربری و حمل و نقل و سایر هزینه هایی که به آن کالا تا خروج از قلمرو گمرکی تعلیق می گیرد تعیین می نماید که در بسیاری از مواقع ارزش کالای صادراتی بسیار بیشتر از ارزش متداول بازار است و این موضوع موجب می گردد تا صادرات از مسیر های قانونی خارج گردیده و به صورت قاچاق صادر گردد لذا ضرورت دارد تفویض استانی قیمت گذاری صورت گیرد.

همچنین در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ تصویب شد که به منظور حفظ منابع آبی کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران) موظف است نیم درصد (۰.۵٪) از ارزش محصولات صادراتی کشاورزی و غذایی آب بر را اخذ و درآمد حاصل از عوارض فوق را به ردیف درآمدی شماره ۱۶۰۱۴۷ واریز نماید. درآمد حاصل در سقف ردیف مربوطه به منظور اجرای الگوی کشت و کشت شورورزی با آب دریا در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار می گیرد. با توجه به اینکه بیش از ۹۰ درصد زعفران کشور در استان های خراسان تولید و سپس صادر می گردد همچنین زعفران در مناطق کم آب تولید شده و این محصول نسبت به دیگر محصولات کشاورزی بسیار کم آب بر می باشد لذا شورای گفت و گوی استان خراسان رضوی در نود و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۳۰ تقاضای بازنگری و حذف نیم درصد عوارض صادرات آب مجازی را طرح نمود.

با پیگیری های دبیرخانه شورا و به موجب تصویب نامه شماره ۱۹۳۱۸۱/ت/۶۱۷۲۶ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۳ هیات محترم وزیران زعفران را از فهرست محصولات کشاورزی و غذایی آب بر مشمول نیم درصد عوارض صادراتی آب مجازی حذف نمود. هیات محترم وزیران طی مصوبه ۱۹۳۱۸۱/ت/۶۱۷۲۶ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۳ دولت، ردیف ۳۰ بخشنامه ۵۵/۱۴۰۲/۴۴۷۲۵۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۰۶ دفتر صادرات گمرک ایران که در آن دریافت عوارض آب مجازی ابلاغ شده بود لغو نمود. اما در خصوص نحوه بازگشت و تعیین تکلیف مبالغ دریافتی و اعمال آن در ضوابط بودجه برای بازگشت مبالغ دریافتی تعیین تکلیف ننمود. اتحادیه صادرکنندگان زعفران طی نامه شماره ۱۴۴/۰۱/الف مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۰ به دبیرخانه شورا اعلام کرد تعدادی از واحدهای صادراتی تقاضای استرداد وجوه دریافتی اخذ عوارض صادرات آب مجازی طی این مدت و وصول عوارض پرداختی از قانون بودجه ۱۴۰۲ را نموده اند.

تصمیمات دستور کار اول:

* نظربه اینکه در اجرای ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۴۰۲ و تصویب نامه شماره ۱۹۳۱۸۱/ت/۶۱۷۲۶ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۳ هیات محترم وزیران، زعفران از پرداخت عوارض آب مجازی حذف گردیده است و از طرفی طی ابلاغ ضوابط اجرایی تا اصلاح آن در این مدت نیم درصد عوارض مورد نظر از صادر کنندگان زعفران دریافت گردیده است لذا مقرر نمایند تا وجوه دریافت شده تحت عنوان عوارض نیم درصد آب مجازی زعفران با پیگیری سازمان توسعه تجارت از طریق سازمان برنامه و بودجه کشور به صادر کنندگان مربوطه مسترد گردد.

* با عنایت به اینکه بیش از ۹۰ درصد زعفران کشور در استانهای خراسان تولید و سپس صادر می گردد از طرفی کارگروه ماده ۱۶ قانون امور گمرکی در تهران ارزش گمرکی کالای صدور به اضافه هزینه باربری و حمل و نقل و سایر هزینه هایی که به آن کالا تا خروج از قلمرو گمرکی تعلق می گیرد، تعیین می نماید؛ در بسیاری از مواقع ارزش کالای صدور بسیار بیشتر از ارزش متداول بازار است، این موضوع موجب می گردد تا صادرات از مسیرهای قانونی خارج گردیده و به صورت قاچاق صادر گردد، لذا موضوع، تفویض اختیارات کارگروه ماده ۱۶ با تاکید بر ارزش گذاری کالای صادراتی (زعفران) به استان خراسان رضوی صورت پذیرد.

* با هدف توسعه و تقویت کالاهای استراتژیک و شاخص استان ها پیشنهاد می گردد، استانهایی که کالاها و محصولات شاخص دارند که بیش از ۷۰ درصد تولیدات متعلق به آن استان است، اختیارات کارگروه ماده ۱۶ امور گمرکی به آن استان واگذار گردد.

گزارش کار دستور کار دوم

دستور کار دوم: کاهش ریسک صادرات از طریق تعریف ساز و کار اعتبارسنجی تجار افغانی با همکاری صندوق ضمانت صادرات ایران

کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی در نامه شماره ۱۴۰۴/۱۳۸/ص مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۱ حسب بررسی های خود موضوع کاهش ریسک صادرات از طریق تعریف ساز و کار اعتبارسنجی تجار افغانی با همکاری صندوق ضمانت صادرات ایران را به دبیرخانه شورا منعکس نمود. اتاق مشترک بازرگانی ایران و افغانستان خراسان رضوی نیز در نامه شماره ۴۰۴-۰۰۴۸ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۱ عنوان نمود، صندوق ضمانت صادرات ایران یک سازمان دولتی بوده که با بودجه دولت اداره و از اهداف اصلی ایجاد آن، پوشش بازارهای پرریسک برای صادرکنندگان به منظور برگشت وجه ناشی از صادرات و ضمانت سرمایه گذاری با رعایت ملاحظات می باشد.

زیرا یکی از عواملی که همواره موجبات نگرانی صادرکنندگان را فراهم می آورد، وجود ریسک های سیاسی و تجاری در روند صادرات آنها می باشد، چرا که تحقق هر یک از این ریسک ها موجب عدم وصول وجه کالا و خدمات صادره از سوی آنها می گردد. عدم وصول به موقع مطالبات از خریداران خارجی در اغلب اوقات صادرکننده را در تنگنای مالی قرارداده و در نتیجه باعث ناتوانی در ایفای تعهدات مالی وی به اعتبار دهندگان داخلی و گاهی اوقات منجر به ورشکستگی کامل می گردد. به منظور تشویق صادرکنندگان به توسعه فعالیت های صادراتی خود و کاهش نگرانی آنها در این زمینه و ارائه پوشش های لازم به آنها در مقابل ریسک های سیاسی و تجاری، دولت ها اقدام به ایجاد شرکت های بیمه اعتبار صادراتی می نمایند. این قبیل شرکت های بیمه عمدتاً وابسته به دولت و متکی به حمایت های مالی آن بوده و اغلب ریسک هایی را پوشش می دهند که معمولاً از سوی شرکت های بیمه تجاری قابل پوشش نیستند. در این راستا و به منظور تامین امنیت مالی صادرکنندگان ایرانی و در نتیجه توسعه موثر صادرات غیر نفتی کشور، صندوق ضمانت صادرات ایران به عنوان یکی از زیرمجموعه های وابسته به دولت با شخصیت مالی و حقوقی مستقل تاسیس گردید.

اما در سالیان اخیر دو مشکل جدی درخصوص بهره گیری صادرکنندگان، علی الخصوص صادرکنندگان به افغانستان از خدمات صندوق ضمانت صادرات ایران نمایان گشته است. از محدودیت های اصلی در این خصوص مربوط به کارمزد (فرانشیز) بیش از دو درصدی برای بازار افغانستان بود که توجیه اقتصادی برای صادرکنندگان به افغانستان در این زمینه (به دلیل حاشیه سود پایین صادرات به آن کشور) وجود نداشت که با پیگیری های انجام شده، موافقت جهت همسان سازی کارمزد استفاده از خدمات صندوق ضمانت صادرات برای بازار

افغانستان با میزان کارمزد در نظر گرفته شده برای کشور عراق، حاصل شد و تعرفه مذکور به یک درصد کاهش یافت که علیرغم کاهش کارمزد استفاده از خدمات صندوق ضمانت صادرات ایران برای کشور افغانستان، به دلیل مشکل زمان بر بودن استفاده از عملیات اعتبارسنجی خریداران افغانستانی کالا و خدمات ایرانی توسط صندوق، عملاً شرکت های کوچک و متوسط نتوانستند از خدمات مذکور استفاده نمایند.

تصمیمات دستور کار دوم:

* ایجاد سازوکار مناسب جهت تسریع در اجرای عملیات اعتبارسنجی شرکت های سرمایه گذار و خریداران افغانستانی کالا و خدمات ایرانی به منظور بهره گیری هرچه بیشتر فعالین از خدمات صندوق با استفاده از امکانات و توانمندی ها و کمک عوامل دست اندرکار از جمله سرکنسولگری های پنجگانه جمهوری اسلامی ایران در افغانستان، اتاق مشترک ایران و افغانستان و با مسئولیت نهایی نمایندگی مستقیم صندوق در افغانستان صورت پذیرد.

* نمایندگی صندوق توسعه صادرات در استان خراسان رضوی و کشور افغانستان جهت اعتبار سنجی پیمان ها، تجار افغان و ... و تسریع در فرآیندهای لازم ایجاد گردد.

گزارش کار دستور کار سوم

دستور کار سوم: ضرورت صادرات ریالی به کشور افغانستان

کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی استان در نامه شماره ۱۴۰۴/۱۳۸/ص مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۱ اعلام نمود، در خصوص صادرات ریالی به کشور افغانستان و شرایط خاص این بازار، موارد زیر در راستای تسهیل صادرات به این کشور در دستور بررسی دبیرخانه شورا قرار گیرد:

۱- اعطای مجوز رسمی صادرات ریالی به افغانستان

۲- کاهش ریسک صادرات از طریق تعریف سازوکار اعتبارسنجی تجار افغان با همکاری صندوق ضمانت صادرات ایران
با استناد به گزارشات آماری وزارت صنعت و تجارت افغانستان، حجم مبادلات تجاری ایران و افغانستان در سال ۲۰۲۴ را رقم ۳ میلیارد و ۱۹۷ میلیون دلار است و این عدد در مقایسه با سال ۲۰۲۳، از لحاظ ارزشی، رشد ۸۴ درصدی را نشان می دهد. باتوجه همجواری استان با کشور افغانستان و حضور حدود هشت میلیون مهاجر افغانستانی، آثار تسهیل تجارت و افزایش صادرات به کشور افغانستان در استان و کشور خواهد بود. بعلاوه ایران یکی از مهم ترین کشورهای صادر کننده به افغانستان است که با توجه به وجود مرز و زبان مشترک امکان افزایش حجم بیشتر صادرات نیز وجود دارد.

طبق بررسی های دبیرخانه شیوه صادرات ریالی در سالیان گذشته در فضای تجاری کشور مطرح شد و صادرکنندگان به عراق و افغانستان با توجه به شرایط خاص این دو کشور، از بانک مرکزی و دولت درخواست کردند که صادرات ریالی به این دو کشور را بپذیرد اما بانک مرکزی مخالف این رویه بود و صادرات ریالی را نوعی خروج سرمایه از کشور تلقی می کرد. فعالان صادراتی به این دو کشور معتقد بودند

که باید از پیمان سپاری و رفع تعهد ارزی معاف شوند؛ چراکه امکان معامله با دلار برای آنها وجود ندارد و باید با ریال معامله کنند. بنابراین از این زاویه اصلاً امکان رفع تعهد ارزی برای آنها وجود ندارد.

صادرکنندگان معتقدند حذف شیوه صادرات ریالی به افغانستان می‌تواند چشم‌انداز و اهداف تعیین شده برای صادرات به این کشور را تحت تاثیر قرار دهد و باعث شود که بازار افغانستان که یکی از بازارهای استراتژیک برای ایران است دچار خدشه شود. ضمن آنکه صادرکنندگان همچنان عنوان می‌کنند که نرخ پایه صادراتی واقعی نیست و تعهدات ارزی صادرکنندگان را متضرر می‌کند. از این رو مطالبه صادرکنندگان به افغانستان این است که معامله با ریال برای تجارت با این دو کشور به رسمیت شناخته شود و در عین حال از انجام ایفای تعهد ارزی به دلیل شرایط خاص این دو بازار معاف شوند.

باتوجه همجواری استان با کشور افغانستان و حضور حدود هشت میلیون مهاجر افغانستانی و توافقات صورت گرفته شده بین دو کشور مبنی بر افزایش میزان واردات از افغانستان، تجارت ریالی الزامی می‌باشد و آثار آن، تسهیل تجارت و افزایش صادرات به کشور افغانستان خواهد بود. لذا موضوع در یکصد و یازدهمین جلسه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۰۷ در خصوص تجارت و صادرات با کشور افغانستان و عراق مطرح و مقرر شد تا پایان سال ۱۴۰۲ ریال آف شور (ریال برون مرزی) برای استفاده در بازار ارزی در کشور بویژه در افغانستان و عراق اجرایی شود که تاکنون این مهم اجرایی نشده است.

تصمیمات دستور کار سوم:

* تا اجرایی شدن ریال آف شور توسط بانک مرکزی در قالب سازو کاری که فی مابین سازمان توسعه تجارت و بانک مرکزی تهیه و ابلاغ خواهد گردید رفع تعهدات ارزی منتفی و مبادلات به صورت ریالی صورت پذیرد.

گزارش کار دستور کار چهارم

دستور کار چهارم: عدم تخصیص کد تعرفه گمرکی (HS CODE) متناسب با محصولات تولیدی صادراتی فولادی در سامانه جامع تجارت

کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی در نامه شماره ۱۴۰۴/۱۳۵/ص مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۱ اعلام نموده است برخی از واحدهای تولیدی مصنوعات آهنی و فولادی بوده که در کدهای تعرفه‌ای (HS Code) مرتبط با آهنی و فولاد قرار نمی‌گیرد و لیکن به دلیل عدم پیش بینی های لازم در سامانه جامع تجارت در کدهای تعرفه ای فولادی و آهنی ثبت گردیده است، این موضوع موجب گردیده تا مشمول محدودیت‌های صادرکنندگان فولاد قرار گرفته و به همین دلیل نمی‌توانند از مزایای «واردات در مقابل صادرات» بهره‌مند شوند.

ضمن اینکه با توجه به مصوبات نوزدهمین نشست کارگروه ارز حاصل از صادرات به شماره ۲۲۱۵۵۱۰ مورخ ۱۴۰۴/۱۲/۰۹ از ابتدای فروردین ماه ۱۴۰۳ صادرات کلیه کد تعرفه های زنجیره فولاد (از ابتدا تا انتها) نسبت به عرضه ارز خود در سامانه نیما اقدام و صادرکنندگان موظف به بازگشت ۱۰۰ درصد ارز حاصل از صادرات به سامانه نیما شده‌اند.

در اجرای این بخشنامه، تولیدکنندگان مصنوعات آهنی و فولادی که در گذشته مشمول محدودیت‌های صادرکنندگان فولاد نبودند، نیز در این دسته قرار گرفته‌اند و به تبع آن امکان تأمین نیازهای خود از طریق واردات در مقابل صادرات را از دست داده‌اند. این در حالی است که ماهیت محصولات آنان با محصولات فولادی پایه تفاوت داشته و با توجه به شرایط بازار، انعطاف در تأمین مواد اولیه برای ادامه تولید و صادرات ایشان ضروری است.

تصمیمات دستور کار چهارم:

* با توجه به طبقه بندی کالا در سیستم توصیف و کدگذاری کالا در HS قسمت پانزدهم این سامانه در فصل ۷۲ کالاهای چدن، آهن و فولاد به صورت مواد اولیه می باشد که طبق مصوبه برگشت ارز حاصل از صادرات بایستی ارز را بصورت نقدی به سیستم بانکی برگرداند در حالیکه واحدهای تولیدی وجود دارند که از مصنوعات فصل ۷۳ که از مواد اولیه فصل ۷۲ خارج شده است، صادرات می کنند مانند پایه های چراغ روشنایی ، ساندویچ پنل و ... که علیرغم اینکه ماده اصلی آن فولاد است ولی محصول بکر نیست و مصنوع است لذا مصنوعات پایین دستی فولاد و فلزات رنگین در زنجیره فولاد و کد تعریف شده قرار نمی گیرد و وزارت صمت مکلف است براساس نوع فعالیت کد جدیدی تعریف و یا ایجاد نماید.

* امکان ایفای تعهدات ارزی از محل ارز حاصل از صادرات برای ماشین آلات و مواد اولیه برای این گروه امکان پذیر شود.

* موضوع فوق برای صنایع پایین دستی فولاد و فلزات رنگین عطف به ماسبق شود.

گزارش کار دستور کار پنجم

دستور کار پنجم: پیشنهاد اصلاحی پیرامون رفع تعهد ارزی کمتر از ۶۰ درصد واحدهای تولیدی و بازرگانی

اتحادیه صادرکنندگان خراسان رضوی در نامه شماره ۰۵۱۰-۱۴۰۳ مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۱۹ و کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی استان در نامه شماره ۱۴۰۴/۱۳۸/۱۴۰۴ ص مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۱ اعلام نمودند، در گذشته در صورت ایفای حداقل ۶۰ درصدی تعهدات ارزی، سازمان صمت استان‌ها می‌توانستند با مکاتبه با گمرک، امکان ادامه فعالیت صادرکننده را فراهم آورند و بدین ترتیب از انسداد کارتابل و توقف فعالیت صادراتی جلوگیری می‌شد. در حال حاضر، با تغییر رویه، این امکان حذف گردیده و کارت بازرگانی صادرکننده به‌صورت کامل غیرفعال می‌گردد که موجب اختلال جدی در روند صادرات حتی برای صادرکنندگان خوشنام شده است. بر اساس بررسی های دبیرخانه شورا، کارت بازرگانی مدرک و سندی است که در تجارت خارجی ایران مورد استفاده و استناد قرار می‌گیرد و دریافت این کارت برای تجار و بازرگانان اولین اقدامی است که باید برای حضور در عرصه تجارت خارجی برداشته شود. بر اساس ماده (۳) قانون مقررات صادرات و واردات و ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی این قانون، اتاق ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت در فرایند صدور کارت‌های بازرگانی، مسئولیت مشترک دارند. با توجه به اهداف کلان سازمان توسعه و تجارت در توسعه صادرات غیرنفتی، کارت بازرگانی به عنوان پُل ارتباطی بین تولیدکنندگان داخلی و بازارهای جهانی عمل میکند. این سند نه تنها فرآیندهای گمرکی را تسهیل می‌کند، بلکه با ایجاد شفافیت در زنجیره تجارت، به کاهش موانع بوروکراتیک و افزایش رقابت پذیری محصولات ایرانی در عرصه بین المللی کمک می‌نماید.

از این رو مطابق بخشنامه شماره ۹۲۳۰۴۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۰۸ معاونت برنامه ریزی و مقررات سازمان توسعه و تجارت که اعلام نموده است، به منظور کنترل و پایش تعهدات ارزی صادرکنندگان و جلوگیری از انباشت تعهدات ارزی رفع نشده، در اجرای بند ۶ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات کلیه کارتهای بازرگانی که بازگشت ارز آنها کمتر از ۶۰ درصد می باشد، به صورت سیستمی توسط سامانه اعتبارسنجی و رتبه بندی اعتباری پایش شده و پس از اخطار با مهلت یک ماهه، در صورتی که ظرف مدت مذکور میزان رفع تعهد آنها به بیش از ۶۰ درصد نرسیده باشد کارت بازرگانی آنها تعلیق میگردد و به صورت مستمر ادامه دارد و فرایند رفع تعلیق کارت این اشخاص میبایست از طریق ادارات کل صمت استانی صورت پذیرد. بدین صورت که پس از انجام اقدامات لازم جهت بازگشت ارز حاصل از صادرات و رسیدن نرخ بازگشت ارز به بالای ۶۰٪، در صورت مراجعه متقاضی، نرخ بازگشت ارز حاصل از صادرات وی میبایست توسط آن اداره کل در سامانه اعتبارسنجی بررسی و در صورت احراز حصول حداقل ۶۰ درصدی نرخ بازگشت ارز، ضمن اخذ تعهد از متقاضی مبنی بر حفظ حداقل میزان مجاز بازگشت ارز، نسبت به رفع تعلیق کارت اقدام گردد.

در ادامه نیز بیان شده است رفع تعلیق کارت بازرگانی توسط ادارات کل صمت استانی برای این گونه افراد، الزاماً میبایست پس از احراز شرایط صورت پذیرد و هر گونه اقدام به رفع تعلیق کارت بدون احراز شرایط و بااستناد به مصوبات استانی از قبیل ستاد تسهیل تولید استان و یا شورای تامین استان ممنوع می باشد. همچنین مطابق مفاد بخشنامه شماره ۹۲۳۰۴۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۰۸ ارائه مهلت بیشتر جهت بازگشت ارز به این اشخاص صرفاً در صلاحیت کارگروه ماده ۲ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز «ح» بازگشت ارز حاصل از صادرات موضوع آیین نامه اجرایی تبصره ۶ بند می باشد.

طبق بند ۶ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون صادرات واردات مصوب ۱۳۷۳/۰۱/۱۴ هیات وزیران در صورتی که بعد از صدور کارت برای وزارت بازرگانی مشخص شود که دارنده کارت فاقد یک یا چند شرط از شرایط دریافت کارت می باشد یا بعد از صدور فاقد شرط یا شرایط مذکور گردیده است، وزارت مذکور می تواند رأساً نسبت به ابطال کارت اقدام نموده و موضوع را به اطلاع اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون حسب مورد برساند. لکن در صورتی که این امر برای اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون مشخص گردد باید موضوع را جهت ابطال به وزارت بازرگانی منعکس نماید. صدور این بخشنامه چالش های متعددی در استان ها برای واحدهای صادراتی ایجاد نمود.

طبق ابلاغیه صادره توسط مدیرکل دفتر مقررات صادرات و واردات سازمان توسعه تجارت، کارت بازرگانی آن دسته از بازرگان هایی که طی سال های گذشته کمتر از ۶۰ درصد ارز حاصل از صادرات خود را برگردانده بودند و کارت بازرگانی آنها تعلیق شده بود، جز برای آن دست از بازرگانان که هیچ ارزی را باز نگردانده اند، رفع تعلیق شده است.

برابر با بخشنامه شماره ۳۱۴۱۰۴۶ مورخ ۱۴۰۳/۰۴/۲۴ مدیرکل مقررات صادرات و واردات سازمان توسعه تجارت ضمن اشاره به توافق صورت گرفته با گمرک جمهوری اسلامی ایران مبنی بر جلوگیری از صادرات بازرگانان و تولیدکنندگانی که دارای درصد بازگشت ارز صادراتی زیر ۶۰ درصد بوده و بیشتر از سقف صادرات خود، اقدام به صادرات کرده بودند، ابلاغ و درخواست کرده است که " کارت بازرگانی آن دسته از بازرگانانی که در سال های گذشته درصد بازگشت ارز صادراتی زیر ۶۰ درصد داشته و توسط اداره کل صنعت معدن و تجارت استان مربوطه تعلیق شده بود، جز مواردی که بازگشت ارز صفر دارند، رفع تعلیق صورت گیرد.

تصمیمات دستور کار پنجم:

*مطابق بخشنامه شماره ۹۲۳۰۴۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۰۸ معاونت برنامه ریزی و مقررات سازمان توسعه و تجارت به منظور کنترل و پایش تعهدات ارزی صادرکنندگان و جلوگیری از انباشت تعهدات ارزی رفع نشده، و در اجرای بند ۶ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات کلیه کارتهای بازرگانی که بازگشت ارز آنها کمتر از ۶۰ درصد می باشد، مسدود سازی می شود، و یا طی مراحل که در اختیار مرکز می باشد و بسیار طولانی است پس از انجام اقدامات لازم جهت بازگشت ارز حاصل از صادرات و رسیدن نرخ بازگشت ارز به بالای ۶۰٪، در صورت مراجعه متقاضی، نرخ بازگشت ارز حاصل از صادرات وی میبایست توسط اداره کل صمت در سامانه اعتبارسنجی بررسی و در صورت احراز حصول حداقل ۶۰ درصدی نرخ بازگشت ارز، ضمن اخذ تعهد از متقاضی مبنی بر حفظ حداقل میزان مجاز بازگشت ارز، نسبت به رفع مسدودی صادرات کارت اقدام گردد.

بعلاوه براساس بخشنامه شماره ۹۲۳۰۴۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۰۸ معاونت برنامه ریزی و مقررات سازمان توسعه و تجارت رفع تعلیق کارت بازرگانی توسط ادارت کل صمت استانی برای این گونه افراد، الزاما میبایست پس از احراز شرایط صورت پذیرد. هر گونه اقدام به رفع تعلیق کارت بدون احراز شرایط و با استناد به مصوبات استانی از قبیل ستاد تسهیل تولید استان و یا شورای تامین استان ممنوع می باشد.

لذا پیشنهاد می گردد:

*از آنجائیکه واحدهای تولیدی اصولاً سرمایه ثابت و ثبت شده برای نظارت های بعدی دارند، به جای مسدودسازی فرایند صادرات، تضامین دیگری برای رفع تعهدات ارزی جایگزین تعلیق کارت بازرگانی گردد.

*با توجه به آنکه فرایند صادرات و بازگشت ارز با پیچیدگی های تامین مالی به کشور روبرو است و در بسیاری موارد مدت زمان زیادی به طول می انجامد و علاوه بر دشواری های فروش، رفع تعهد ارزی برای هر پروفرما متفاوت است لذا ضرورت دارد رفع تعهد بابت هر اظهارنامه با فرصت یکساله در نظر گرفته شود.

*جهت تسریع در پاسخگویی به فعالان اقتصادی در استان و از آنجائیکه در روند توسعه تجارت و شرایط موجود در مراودات تجاری بعضاً فرایند بدست آوردن بازارهای بین المللی برای صادرات و حفظ و نگه داشت مشتریان خارجی بسیار طولانی و هزینه ساز است اختیار لازم برای فعال سازی کارت های بازرگانی مسدود شده برای صادرات و سایر تصمیمات مرتبط به ادارات صمت استان ها داده شود.

گزارش کار دستور کار ششم

دستور کار ششم: پیشنهاد اصلاح دستورالعمل شماره ۶۷۹۳۳/م/ص مورخ ۱۴۰۳/۰۱/۱۴ وزارت صمت پیرامون نحوه انجام و تایید ثبت سفارش ارزی واحدهای تولیدی، بازرگانی و سهمیه ارزی و بازرگانی در تعیین سقف واردات و نوع کالاها

کمیسیون مدیریت واردات و بازرگانی داخلی اتاق در نامه شماره ۱۴۰۳/۳۰۱۰/د مورخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۷ منضم به نامه شماره mpc/۰۳/۲۰۸۲ مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۱۳ مجتمع چینی مقصود اعلام نمود دستورالعمل شماره ۶۷۹۳۳/م/ص مورخ ۱۴۰۳/۰۱/۱۴ وزارت صمت پیرامون نحوه انجام و تایید ثبت سفارش ارزی واحدهای تولیدی، بازرگانی و سهمیه ارزی مطابق بند ۲ دستورالعمل واحدهای

تولیدی و بازرگانی شامل انواع مختلف ارز، اعم از ارز حاصل از صادرات خود، ارز حاصل از صادرات دیگران، ارز نیما، ارز ترجیحی و تهاتر می باشد. تشخیص اینکه هر یک از کالاها از چه نوع ارزی استفاده نماید بر عهده وزارت صمت با استفاده از نظرات مشورتی ادارات کل استانی بوده (هر زمان قابل اعلام است ولی رسماً هر سه ماه اعلام می شود) و با استفاده از امتیاز صادراتی نسبت به تعدیل نرخ ارز اقدام خواهد شد.

در گذشته، شرکت و واحد تولیدی به میزان صادرات خود امکان واردات کالا را نیز داشت؛ اما در دستورالعمل اخیر، واردات از محل صادرات خود حذف شده و سهمیه برخی شرکتها منفی گردیده است.

این در حالی است که واردات در قبال صادرات خود، بسیار اهمیت داشته و یکی از راهکارهای رفع تعهد ارزی است. هم اکنون تمامی نیازهای واحدهای تولیدی به ارز از طریق ارز حاصل از صادرات آنان و دیگر واحدها تامین می شود و وزارت صمت بر اساس تجارب گذشته، سهمیه ارز تخصیص یافته در گروه های کالایی را تقسیم بندی کرده است. سال گذشته تقسیم بندی توسط وزارت صمت صورت نگرفت و ارز صنعت در ابتدای زمستان به اتمام رسید. به همین سبب، وزارت صمت دستورالعملی در این زمینه تدوین و ابلاغ کرد.

همچنین مطابق بند ۶ همین دستورالعمل واردات ماشین آلات از شمول سهمیه بندی مواد اولیه مستثنی بوده و لیکن نیازمند اخذ مجوزهای مندرج در این دستورالعمل می باشد. میزان ارز مصوب برای واردات ماشین آلات شامل انواع مختلف ارز اعم از ارز حاصل از صادرات خود، ارز حاصل از صادرات دیگران، ارز نیما، ارز ترجیحی، واردات بدون انتقال ارز و تهاتر می باشد.

۱- با توجه به سهمیه بندی سالانه واردات برای وارد کنندگان و اعلام آن در ابتدای سال و معافیت ثبت سفارش از محل ارز حاصل از صادرات خود از سهمیه بندی، تغییر این رویه و تحت شمول قرار دادن ثبت سفارش از این محل و عطف به ماسبق کردن آن، برنامه ریزی واحدهای تولیدی را با مشکلات بسیاری مواجه کرده است.

۲- از آنجایی که عمده واردات واحدهای تولیدی مواد اولیه تولید می باشد، محدود کردن ثبت سفارش از محل صادرات خود منجر به توقف تولید، تعطیلی شرکتها، افزایش فزاینده نرخ بیکاری خواهد شد.

۳- واحدهای تولیدی صادرات محور که مواد اولیه تولید خود را از محل ثبت سفارش واردات در مقابل صادرات خود انجام می دادند نیز با مشکل مواجه شده اند، مهم ترین مشکل عدم امکان واردات مواد اولیه نیاز خط تولید جهت صادرات کالا می باشد، از طرفی وفق تبصره ۶ بند (ج) ماده ۲ مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، یکی از روش های رفع تعهد ارزی استفاده از ارز حاصل از صادرات جهت تامین ارز واردات کالای خود می باشد که با این دستورالعمل این امکان از آنها گرفته شده است.

۴- این دستورالعمل و محدود کردن امکان واردات مواد اولیه از محل ارز حاصل از صادرات خود، منجر به کاهش صادرات و مانع بزرگی برای ارزآوری و توسعه اشتغال واحدهای تولیدی می باشد و این مغایر است با شعار سال که جهش تولید است، می باشد.

۵- این دستورالعمل مغایرت هایی نیز دارد، در بند ۱۱ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی مقررات صادرات و واردات عنوان شده است که ثبت سفارش با محل تامین ارز واردات در مقابل صادرات خود می تواند به سقف ارزشی وارد کننده اضافه شود و همین طور در تبصره ۴ از ماده ۲۷ همین آیین نامه آمده است که واردات مواد اولیه، قطعات، تجهیزات و ماشین آلات مورد نیاز واحدهای تولیدی در ازای صدور محصولات تولیدی خود بلامانع است.

تصمیمات دستور کار ششم:

* با اصلاح دستور العمل شماره ۶۷۹۳۳ مورخ ۱۴۰۳/۰۱/۱۴ مطابق رویه سال قبل عمل شده و مزیت شرکت های تولیدی به لحاظ سهمیه احیا شده و محدودیت های ایجاد شده در خصوص سقف واردات و یا نوع کالاها حذف گردد.

گزارش کار دستور کار هفتم

دستور کار هفتم: رفع تعهد ارزی واحدهای تولیدی وارد کنندگان طلا، موضوع ابلاغیه شماره ۰۲/۲۴۵۰۲۲ مورخ ۷ دیماه ۱۴۰۲ بانک مرکزی از محل صادرات خود از تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۷ لغایت ۱۴۰۲/۱۱/۳۰ در مرکز مبادله ارز و طلای ایران

کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی در نامه شماره ۱۴۰۳/۳۰۰۹/د مورخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۹ اعلام نمود بخشنامه شماره ۲۴۵۰۲۲ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۷ بانک مرکزی ج.ا.ایران مبنی بر الزام وارد کنندگان به فروش شمش طلای وارداتی از محل ارز صادراتی به جهت رفع تعهد ارزی در مرکز مبادلات ارز و طلا و بر اساس مفاد بند (۴-۱۲) از قسمت کلیات، بخش اول مجموعه مقررات ارزی بانک مرکزی که عنوان می دارد.

ضمن الزام مؤسسه اعتباری به اخذ تعهدنامه از متقاضی مطابق با فرم ها در زمان مطالبه خدمت، تأمین ارز به منظور واردات طلا به صورت شمش استاندارد به مقصد سرزمین اصلی ضمن درج کد بخشنامه ۶۲۳۸۳۳۳ در گواهی ثبت آماری مربوط، از محل ارز حاصل از صادرات خود، با رعایت آیین نامه ورود و صدور فلزات گران بها و ضوابط اجرایی مربوط و سایر ضوابط و مقررات ارزی منوط به تحویل، عرضه و فروش آن در بستر مرکز مبادله ارز و طلای ایران امکان پذیر می باشد. رفع تعهد ارزی صادراتی از کوتاژ های صادراتی مندرج در سامانه تأمین ارز و رفع تعهد ارزی وارداتی از طلای وارده و آزادسازی وثایق مأخوذه علاوه بر لزوم ارائه پروانه گمرکی مطابق حاکمی از ترخیص قطعی کالا به مقصد سرزمین اصلی، منوط به اخذ تأییدیه تحویل، عرضه و فروش طلای وارده از مرکز مبادله ارز و طلای ایران ظرف حداکثر ۶۰ روز تقویمی از تاریخ ترخیص رسید مالی خواهد بود. همچنین در تبصره تأکید نموده ضمن تأکید بر لزوم پیگیری ایفای تعهدات ارزی در چهارچوب بخش هفتم مجموعه مقررات ارزی، در صورت ارائه پروانه گمرکی مطابق حاکمی از ترخیص قطعی کالا به مقصد سرزمین اصلی مؤسسه اعتباری می تواند نسبت به ثبت پروانه گمرکی مزبور و صرفاً انجام عملیات تطبیق در سامانه رفع تعهد ارزی اقدام نماید. لیکن در صورت عدم ارائه تأییدیه تحویل، عرضه و فروش از مرکز مبادله ارز و طلای ایران ظرف مهلت مقرر، مؤسسه اعتباری میبایست مبادرت به لغو تطبیق نماید و ظرف ۷ روز تقویمی از پایان مهلت تعیین شده مکلف به شکایت وفق ماده ۱۰ قانون تعزیرات حکومتی تحت عنوان عدم اجرای ایفای تعهد ارزی در سازمان تعزیرات حکومتی می باشد. همچنین الزام است، مراتب را به ادارات تخصیص ارز و اداره رسیدگی به تعهدات صادراتی و وارداتی این بانک نیز منعکس نموده تا از تخصیص و تأمین ارز برای موارد آتی جلوگیری گردد.

هدف مصوبه این بود که بازرگانان بتوانند به جای ارائه ارز، رفع تعهد ارزی را به وسیله واردات شمش طلا انجام دهند. اما فعالان بخش خصوصی معتقدند آنچه مسیر تجارت را با دشواری های زیادی مواجه کرده بخشنامه های متعدد در این زمینه است و مشکل اصلی، اصل قانون رفع تعهد ارزی است که سیاستگذاران باید این مانع را از میان بردارند.

بعلاوه نخستین حراج حضوری شمش طلا در قالب رفع تعهد ارزی در مرکز یاد شده در تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۷ بود که در این حراج تعداد ۱۰ کیلوگرم شمش طلا با عیار ۹۹۵ آن هم به صورت آزمایشی معامله گردید و دومین حراج حضوری شمش با عرضه ۳۷ کیلوگرم شمش طلا در تاریخ ۱۴۰۲/۱۱/۰۴ برگزار شد و فقط ۵ کیلوگرم آن مورد معامله قرار گرفت که این موضوع در حراج های سوم (از مجموع ۱۱۲ شمش ۷۹ شمش مورد معامله قرار گرفت) و چهارم (۱۱۶ قطعه عرضه و ۱۱ شمش مورد معامله قرار گرفت) و تا پایان سال ۱۴۰۲ نیز ادامه یافت و مشخص گردید مرکز مبادله ارز و طلا عملاً تا پایان سال ۱۴۰۲ نتوانسته شیوه نامه خود در عرضه طلا و ارز را بدرستی اجرا نماید.

در سال ۱۴۰۳ بانک مرکزی از طریق بانک های عامل، واردکنندگان شمش طلا را (که واردات شمش طلا را فقط به جهت رفع تعهد ارزی انجام داده اند و بدلیل عدم عرضه شمش در مرکز مبادله ارز و طلا که خود بانک مرکزی تا پایان سال ۱۴۰۲ نتوانسته شیوه نامه آن را بدرستی اجرایی نماید و باعث گردیده تا واردکنندگان شمش وارداتی را بصورت کاملاً قانونی در بازار عرضه نمایند) ملزم نمود و بانکهای عامل را مکلف به شکایت وفق ماده ۱۰ قانون تعزیرات حکومتی تحت عنوان عدم ایفای تعهد ارزی در سازمان تعزیرات حکومتی نماید. از آنجایی که مبلغ حاصل از عرضه شمش های طلای وارداتی، سرمایه در گردش شرکت های تولیدی بوده و با در نظر گرفتن مشکل نقدینگی موجود برای شرکت های تولیدی و لزوم بازگشت نقدینگی به جریان فعالیت های عملیاتی شرکت، عملاً جریان تامین مالی و تداوم تولید برای شرکت ها با مشکل جدی مواجه می شود و از سوی دیگر عدم توانایی و اجرای درست شیوه نامه بانک مرکزی در خصوص عرضه شمش طلا در مرکز مبادله مانع از عرضه شمش توسط واردکنندگان در مرکز مبادله بوده است.

تصمیمات دستور کار هفتم:

* با توجه به استنادات مورد اشاره و روند فروش طی مدت هفتم دی ماه تا ۳۰ بهمن ماه سال ۱۴۰۲ و ضرورت تامین نیاز واحدهای تولیدی به مواد اولیه و سرمایه در گردش و عدم اجرای صحیح و موثر شیوه نامه نحوه برگزاری حراج شمش طلا و سازوکار شیوه نامه اجرایی فروش شمش طلای استاندارد در مرکز مبادله ارز و طلا موجب گردیده است تا واردکنندگان شمش طلای استاندارد از تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۰۷ لغایت ۱۴۰۲/۱۱/۳۰ از محل ارز حاصل از صادرات خود نتوانند رفع تعهد ارزی نمایند لذا با توجه ادله و عدم ساز و کار اجرایی شیوه نامه اجرایی فروش شمش طلای استاندارد مناسب با زیر ساخت در مرکز مبادله ارز و طلا از تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۰۷ لغایت ۱۴۰۲/۱۱/۳۰ که از محل ارز حاصل از صادرات خود مبادرت به واردات شمش طلا در بازار با قیمت یکسان با مرکز مبادله نرخ ارز و طلا عرضه نموده اند با دریافت مستندات مربوطه درخواست "رفع تعهد ارزی" طی این مدت صورت پذیرد.

گزارش کار دستور کار هشتم

دستور کار هشتم: بازنگری در نرخ مصالحه ریالی در سال های ۱۳۹۸ به بعد

کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی در نامه شماره ۱۴۰۴/۱۳۸/ص مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۱ به دبیرخانه شورا اعلام نمود یکی از مهم ترین چالش های صادرکنندگان در سال های اخیر، تعهدات ارزی بازگشت نیافته و فشارهای ناشی از آن بوده است. این مسئله منجر به اعمال محدودیت های بانکی و قضایی بر صادرکنندگان شده و بسیاری از فعالان اقتصادی را با مشکلات جدی مواجه کرده است. اخیراً امکان

مصالحه ریالی برای تعهدات ایفا نشده از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ در سامانه جامع تجارت فراهم شده است. طبق اعلام بانک مرکزی، صادرکنندگان می‌توانند با مراجعه به بخش عملیات ارزی این سامانه و پرداخت وجه المصالحه ریالی، تعهدات ارزی خود را تسویه کرده و از محدودیت‌های اعمال شده خارج شوند.

۱. نامناسب بودن نرخ تسعیر در طرح مصالحه ریالی

طبق تصمیم بانک مرکزی، صادرکنندگان باید به ازای هر دلار، ۶۰۰۰ تومان (برای غیرتولیدی‌ها) جریمه پرداخت کنند. میانگین نرخ دلار در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ حدود ۲۰ هزار تومان بوده، و پرداخت این جریمه معادل ۳۰٪ از کل درآمد صادرکننده است، که با حاشیه سود تجارت سازگار نیست.

۲. نبود امکان اعتراض و بررسی مجدد محاسبات بانک مرکزی

یکی از مهم‌ترین مشکلات صادرکنندگان عدم امکان اعتراض و بررسی مجدد محاسبات انجام شده توسط بانک مرکزی است. ضروری است که سازوکاری شفاف و منصفانه برای بررسی اعتراضات صادرکنندگان در نظر گرفته شود تا امکان بازنگری در این تصمیمات فراهم گردد.

۳. نا مشخص بودن تأثیر مصالحه ریالی بر معافیت مالیاتی صادرکنندگان

یکی از موارد اعتراض صادرکنندگان این است که تا پیش از سال ۱۳۹۷، کلیه صادرکنندگان از پرداخت مالیات معاف بودند. اما پس از آن، معافیت مالیاتی صادرات مشروط به رفع تعهد ارزی شد و صادرکنندگانی که در موعد مقرر نتوانستند تعهد ارزی خود را ایفا کنند، به میزان درصد عدم رفع تعهد، مشمول پرداخت مالیات شدند. بنابراین، این گروه از صادرکنندگان در پایان سال مالی، ملزم به پرداخت مالیات شدند.

تصمیمات دستور کار هشتم:

*نرخ مصالحه ریالی در سال های ۱۳۹۸ به بعد با توجه به شرایط واقعی بازار و به منظور تشویق به تسویه تعهدات گذشته، بازنگری شده و کاهش یابد.

گزارش کار دستور کار نهم

دستور کار نهم: عدم سهمیه بندی واردات برخی محصولات کشاورزی (از جمله موز و انبه) در مقابل صادرات سیب استان

بخش کشاورزی نقش مهمی در صادرات غیر نفتی و ارزآوری برای کشور دارد؛ اما در سالهای اخیر روند ارزآوری توسط بخش کشاورزی با چالشها و مشکلات متعددی همراه بوده است که بیم ها و امیدهایی را به همراه دارد. بررسی روند صادرات و تجزیه و تحلیل آن، منجر به بررسی مسئله و ارائه راهکارهای مرتبط خواهد شد. روند تحولات گذشته یکی از روشهای متداول برای شناسایی مشکلات و چالشهای موجود و ارائه راهکارهای حل مساله است.

کشور ایران دارای آب و هوایی بسیار مطلوب و چهار فصل است. به همین دلیل محل بسیار مناسبی برای کشت و پرورش انواع و اقسام میوه به شمار می‌رود. میوه‌های تولید شده در کشور ایران از نظر تنوع و کیفیت از جایگاه بسیار مناسب و مطلوبی برخوردار هستند. از اینرو فرصت صادراتی بسیار خوبی را برای صادرکنندگان میوه فراهم آورده است. بر اساس گزارشات ثبت شده توسط سازمان گمرک،

بیشترین میوه‌های صادراتی ایران شامل سیب درختی، خیار، مرکبات، انار، انگور و هندوانه است. کشورهای همسایه به ویژه کشورهای عرب زبان منطقه همچون عراق، دبی، قطر، کویت و عمان از عمده‌ترین واردکنندگان میوه‌های ایرانی به شمار می‌روند. با این وجود اتحادیه صنف بارفروشان مشهد طی نامه شماره ۲۸۴/ص/۱۰۸ مورخ ۱۴۰۳/۰۷/۲۹ اعلام نمود طی سال ۱۴۰۳ وزارت جهاد کشاورزی در کشور اقدام به حذف سهمیه واردات موز و انبه در قبال صادرات سیب به جز آذربایجان غربی نموده است. این مساله موجب گردیده صادرات سیب در استان به دلیل رفع تعهد ارزی فاقد صرفه اقتصادی باشد.

همچنین سطح زیر کشت سیب استان خراسان رضوی به شرح زیر است:

غیر بارور ۶۵۰ هکتار

بارور ۱۵۸۲۹ هکتار

میزان تولید سیب در استان ۱۹۸۷۱۰ تن با میانگین عملکرد ۱۲.۵ تن در هکتار

فعالین این حوزه در عرصه خرید و صادرات میبایست، سیب های خریداری شده را در سردخانه نگهداری و یا در بازار با قیمت های پایین تر از فرصت های فروش صادراتی و هزینه-فایده محصول به فروش برسانند یا جهت صادرات به استان آذربایجان غربی ارسال نمایند که این امر هزینه های بسیاری را برای محصول از قبیل حمل و نقل، نگه داری و ... ایجاد می نماید. این در حالیست که چنانچه صادرات سیب از استان خراسان رضوی صورت پذیرد واردات موز در قبال آن امکان پذیر نیست، ولی اگر همان سیب از آذربایجان غربی صادر شود برای صادرکنندگان این محصول امکان ورود موز و انبه فراهم است که این واردات (موز و انبه) جایگزینی برای رفع تعهد ارزی صادر کننده است.

لذا ضروری است که این محدودیت از استان رفع شده و این امر باعث می شود که توان صادرات محصول سیب با توجه به سطح زیر کشت آن در استان افزایش یابد.

دبیرخانه شورای گفت و گو موضوع را در نامه ۱۴۰۳/۳۲۷۱/ص مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۰۷ به سازمان جهاد کشاورزی استان منعکس نمود. سازمان جهاد کشاورزی ۱۱/۱۰۴۱۳۴ مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۱۶ به دبیرخانه شورا پیرامون کاهش سهمیه واردات برخی از محصولات کشاورزی از جمله موز و انبه در قبال صادرات صورت گرفته اعلام نظر نمود.

با توجه به اینکه در سال جاری استان آذربایجان غربی به عنوان استان معین سیب مشخص شده است امکان صادرات سیب از استان خراسان رضوی و در قبال آن واردات موز و انبه سلب و به استان آذربایجان غربی داده شده است. از طرفی انتقال سیب استان خراسان به آذربایجان جهت صادرات نیز صرفه اقتصادی ندارد. لذا ضرورت دارد محدودیت های اعمال شده برای صادرات سیب حذف تا شرکت های صادراتی بتوانند به منظور صادرات محصول سیب و واردات موز و انبه جهت ایفای تعهدات ارزی اقدام نمایند. بعلاوه آنکه واردات موز و انبه در استان باعث می شود چرخه فعالیت اقتصادی این حوزه در استان فعال و عرضه و تقاضای کالا نظام مند تر از گذشته شود.

ضمن آنکه عملکرد ۵ سال آخر صادرات سیب توسط تجار مطرح بوده است که در استان، عملکرد ۴ و ۵ سال پیش برای صادرات سیب، کم بوده است.

تصمیمات دستور کار نهم:

* اجازه دهند هر استان یا صادر کننده سیب بتواند سالانه به میزان صادرات سیب از طریق واردات انبه و موز رفع تعهد ارزی نمایند.

گزارش کار دستور کار دهم

دستور کار دهم: افزایش عمق ساخت داخل، چالش ها و موانع توسعه صادرات

شرکت نیان الکترونیک طی نامه شماره ۱۴۰۴/۴۴۰ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۵ به دبیرخانه شورا عمق ساخت محصولات داخل و حرکت از نقطه وابستگی به خودساختگی بخصوص در محصولات فناورانه و دانش بنیان از جایگاه بسیار بالایی در پازل صنعت و اقتصاد کشور برخوردار است چرا که در بهینه سازی و تنظیم گری تولید ملی و از جمله توسعه صادرات نقش بسزائی ایفا می نماید و منجر به کاهش ارزشبری تولیدات و بهبود تراز تجاری، افزایش سهم فناوری در اقتصاد و درآمد ملی، ارتقاء سطح فناوری و تقویت برند ملی می گردد. اما در عین حال واحدهای تولیدی در این بخش علی رغم دارا بودن پتانسیل صادراتی قابل توجه با چالش های متعددی مواجه هستند و عموماً با افزایش عمق ساخت داخل این چالش ها نیز افزایش می یابند.

موانع توسعه صادرات و افزایش عمق ساخت داخل

۱- اگر چه افزایش عمق ساخت داخل منجر به کاهش ارزشبری تولیدات و استفاده بیشتر از اجزا و قطعات داخلی می گردد اما قیمت تمام شده محصولات با افزایش عمق ساخت داخل، افزایش یافته زیرا نرخ تامین مواد اولیه داخلی بگونه ای است که تولید کننده آنها را با ارز آزاد تامین می نماید و این موضوع باعث افزایش قابل توجه قیمت تمام شده و کاهش قدرت رقابت واحدهای تولیدی در بازارهای صادراتی می گردد در این میان سهم کالاهایی همچون فلزات و مواد پلاستیکی و مواد مرتبط با بسته بندی و ... بیش از بقیه موارد است.

۲- عموماً در قواعد و ضوابط حاکم بر حوزه صادرات، تفاوت معناداری در حمایت از محصولات فناورانه و برخوردار از عمق ساخت داخل و ارزش افزوده بالا با برخی از محصولات تولیدی فاقد ارزش افزوده صادراتی و فاقد فناوری که عملاً درصد کمی از زنجیره خلق ارزش آن در کشور اتفاق افتاده است و ارزآور نیستند وجود ندارد و این موضوع تراز ارزی کشور را کاهش داده و صادرات پایدار برای کشور ایجاد نمی کند.

۳- فشار بر رفع تعهدات ارزی تولیدکنندگان محصولات دانش بنیان و دارای عمق ساخت داخل بالا با توجه به افزایش تعداد قطعات داخلی در تولید محصول نهایی و تامین مواد اولیه قطعات مذکور با نرخ دلار آزاد صادرات این بخش را با چالش های جدی مواجه می نماید.

پیشنهادهای شرکت نیان الکترونیک (بزرگترین طراح و تولیدکننده مبدل های الکترونیکی انرژی الکتریکی در کشور) که مقرر شد در نشست های فیما بین سازمان توسعه تجارت و نمایندگان استان در مشهد یا تهران مطرح گردد:

* جهت توسعه صادرات و افزایش توان رقابتی و حمایت از تولید دانش بنیان و فناور دارای درصد ساخت داخل بالا که بخش قابل توجهی از اجزاء و قطعات مورد نیاز و زنجیره تولید آن در داخل کشور انجام و ارزش افزوده و ارزآوری بالایی ایجاد می کند، علاوه بر آن موجب توسعه اشتغال و ارتقاء برند ملی و ماندگاری محصولات ایرانی در بازارهای صادراتی می گردد نیاز است سازو کار لازم بگونه

ای تدوین گردد که درصد رفع تعهدات ارزی تولیدات مذکور مرتبط با درصد ساخت داخل باشد و متناسب با افزایش درصد ساخت داخل رفع تعهدات ارزی این تولیدات کاهش یابد.

* برنامه و سازوکارهای افزایش سهم محصولات دانش بنیان و فناور در سبد صادراتی کشور که موجب افزایش وابستگی بازارهای صادراتی کشورهای هدف به فناوری بومی و در نتیجه ایجاد منافع پایدار و بلندمدت در روابط با این کشورها نیز می شود در قالب دستورالعمل های ویژه برای توسعه صادرات تدوین و اعلام گردد.

* در نظر گرفتن مشوق های صادراتی (جایزه صادراتی) متناسب با درصد ساخت داخل و تمرکز بر صادرات محصولات فناورانه و با کیفیت منجر به شکل دهی بازارهای جدید و توسعه پیوندهای راهبردی و توسعه بازارهای صادراتی و صادرات پایدار خواهد گردید.

* با توجه به اینکه یکی از سیاست های اصلی وزارت صمت و به استناد "قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی" تعیین شاخص درصد ساخت داخل محصولات تولیدی با رویکرد حمایت از تولیدات داخلی و مدیریت ارزی است، لذا سازوکارها و ضوابط و مقررات حمایتی ویژه معطوف به توسعه صادرات و با رویکرد ایجاد انگیزه لازم جهت افزایش ضریب عمق ساخت داخل ضروری می باشد.